

ks. Stanisław Łabendowicz

Eucharystia jako pamiątka, ofiara i uczta Chrystusa, pokarmem w drodze

Eucharist as a memorial, sacrifice and feast of Christ, our food on the way

Summary

The Eucharist, unlike other sacraments, is a gift of God to the Church which leads the faithful to the heights of all good. However, it is not a gift for the elite, but it supports everyone who accepts it on the way to the ultimate goal - eternal life. So it is not a reward, but a reinforcement in this effort. Christians cannot live without it. It is the source and, at the same time, the goal of the entire Christian life. The Eucharist is a good that leads to the heights of all goodness, because "here is the ultimate goal of every human desire, because here we attain God and God joins himself to us in the most perfect union" (EE 34). By participating in the Holy Mass, which is a memorial of the Mystery of Christ, the faithful takes part in His sacrifice on the cross, in His holy feast, and by receiving Holy Communion - the true Body and true Blood of our Savior - he receives the food that strengthens him during his earthly journey to the Kingdom of Heaven.

Key words: Eucharist, Holy Communion, Body and Blood of Jesus, Mystery of Christ

Ojciec Święty Jan Paweł II w swojej encyklice o Eucharystii *Ecclesia de Eucharistia* określa Eucharystię jako „Tajemnicę wiary”, którą wyrazić można za pomocą trzech pojęć: „pamiątka”, „ofiara” i „uczta”¹. Na ten fakt wskazywała już wcześniej soborowa konstytucja *Sacrosanctum concilium*, w której można przeczytać, że: „Zbawiciel nasz podczas Ostatniej Wieczerzy, tej nocy, kiedy został wydany, ustanowił Eucharystyczną Ofiarę Ciała i Krwi swojej, aby w niej na całe wieki, aż do swego przyścia, utrwalił Ofiarę Krzyża i tak umiłowanej Oblubienicy Kościołowi powierzyć pamiątkę swej Męki

i Zmartwychwstania: sakrament miłości, znak jedności, węzeł miłości, ucztę paschalną, w której pożywamy Chrystusa, w której dusza napelnia się łaską i otrzymuje zadatek przyszłej chwały” (SC 47).

Eucharystia jest więc dobrem prowadzącym do szczytu wszelkich dóbr, gdyż „to tu znajduje swój kres wszelkie ludzkie pragnienie, ponieważ tu otrzymujemy Boga i Bóg wchodzi w doskonałe zjednoczenie z nami” (EE 34). Z tego względu niedzielna liturgia eucharystyczna stanowi uprzywilejowane miejsce, w którym „nieustannie głosi się i kultywuje komunie. Dzięki czynnemu

---

¹ Por. Hołodok St., *Eucharystia – tajemnica wiary*, https://opoka.org.pl/biblioteka/T/TA/TAL/euch_taj_wiary.html, z dn. 12.08.2020.

udziałowi w Eucharystii dzień Pański staje się także dniem Kościoła” (EE 41). Uczestnicząc we Mszy Świętej, która jest pamiątką Misterium Chrystusa, wierny bierze udział w Jego ofierze krzyżowej, w Jego świętej uczcie, a przyjmując Komunię Świętą – prawdziwe Ciało i prawdziwą Krew naszego Zbawiciela – otrzymuje pokarm umacniający go na czas ziemskiej wędrówki do Królestwa Niebieskiego.

1. Eucharystia jako pamiątka

Sobór Watykański II w konstytucji o liturgii świętej *Sacrosanctum concilium* stwierdza, że Eucharystia jest pamiątką dzieła zbawczego Chrystusa. To w niej wspominamy, aktualizujemy i celebруем Jego Paschę (por. SC 47; KKK 1409). Nie jest ona jednak jedynie wspomnieniem przeszłych wydarzeń, lecz jest również proklamowaniem cudów czynionych przez Boga dla ludzi (por. KKK 1363).

W centrum Eucharystii, stanowiącej najdoskonalszą pamiątką Misterium Zbawiciela, scalają się ze sobą pamięć o Bogu z pamięcią o człowieku. Chrystus podczas Ostatniej Wieczerzy „ustanowił eucharystyczną Ofiarę Ciała i Krwi swojej, aby w niej na całe wieki, aż do swego przyjścia, utrwalił Ofiarę Krzyża i tak umiłowanej Oblubienicy – Kościołowi powierzyć pamiątkę swej Męki i Zmartwychwstania: sakrament miłosierdzia, znak jedności, węzeł miłości, ucztę paschalną, w której pożywamy Chrystusa, w której dusza napełnia się łaską i otrzymuje zadatek przyszłej chwały” (SC 47; KKK 1323). Eucharystia, stanowiąc pamiątkę Paschy Zbawiciela, zawiera w sobie trwałą zapis tych wydarzeń (por. EE 11). Nie jest to jednak zwykłe wspomnienie, lecz wspomnienie uobecniające. Właśnie to przypomnienie (anamneza), mające miejsce podczas sprawowanych czynności liturgicznej – w czasie Mszy Świętej po przeistoczeniu i aklamacji – jest sercem i centrum Eucharystii.

Sprawia, że liturgia eucharystyczna, będąc pamiątką żywą, powoduje, że to, co jest w niej wspomniane, staje się rzeczywistością obecną tu i teraz, a dzięki temu „dokonuje się dzieło naszego Odkupienia” (EE 11).

Eucharystia nie tylko uobecnia zbawcze wydarzenia dokonane „raz na zawsze” (Hbr 7,27; 9,12.26; 10,12) przez Chrystusa za grzechy ludzkości, ale również je aktualizuje (por. EE 11). W ofierze Mszy Świętej ofiara Chrystusa nie jest powiększana, nic nie jest także do niej dodawane, ani nic nie jest w niej powielane (por. EE 12). Prawdę tę potwierdził Sobór Trydencki (1545-1563), głosząc, że: „jedna przecież jest i ta sama Hostia, jeden i ten sam poprzez posługę kapłanów Składający ofiarę, który wówczas ofiarował samego siebie na krzyżu, tylko sposób ofiarowania jest inny”.

Eucharystia jest również przedsmakiem życia wiecznego, „zadatkem przyszłej chwały” (SC 47), dając jednocześnie gwarancję zmartwychwstania ciał, co potwierdził sam Zbawiciel, wyznając: „Kto spożywa moje Ciało i pije moją Krew, ma życie wieczne, a Ja go wskreszę w dniu ostatecznym” (J 6,54). Pewność ta „wyływa z faktu, że Ciało Syna Bożego, pozostawione jako pokarm, jest chwalebny Ciałem Zmartwychwstałego. W Eucharystii – żeby tak powiedzieć – staje się dostępna «tajemnica» zmartwychwstania” (EE 18). Eucharystia umacnia w wiernych nadzieję na powtórne przyjście Zbawiciela, na zmartwychwstanie ciał oraz życie wieczne.

Celebując liturgię eucharystyczną – pamiątkę Misterium Chrystusa – Kościół wypełnia testament samego Zbawiciela, który podczas Ostatniej Wieczerzy polecił swoim uczniom: „To czyńcie na moją pamiątkę” (Łk 22,19; 1Kor 11,25). Chrześcijanie winni czynić to do czasu Paruzji – ponownego przyjścia Jezusa, o czym przypomina, w *Pierwszym Liście do Koryntian*, św. Paweł, stwierdzając: „Ilekróć bowiem

spożywacie ten chleb albo pijecie kielich, śmierć Pana głosicie, aż przyjdzie” (1Kor 11,26).

2. Eucharystia jako ofiara

Chrystus podczas Ostatniej Wieczerzy, podając Apostołom chleb i wino, wyznał, że są to Jego prawdziwe Ciało i Jego prawdziwa Krew, które zostaną wydane za grzechy świata (por. Mt 26,26.28; Łk 22,19-20). Dokonując tego gestu, ustanowił On sakrament Eucharystii jako bezkrwawą pamiątkę swojej zbawczej ofiary krzyżowej. W ten sposób stała się ona Najświętszą Ofiarą uobecniającą jedyną, dokonaną raz na zawsze, ofiarę Zbawiciela (por. KKK 1330), w którą sam Chrystus włączył również ofiarę swojej Oblubienicy – Kościoła. Eucharystia „w swej «najgłębszej istocie jest ofiarą», w której Chrystus w sposób bezkrwawy pod postaciami chleba i wina ofiaruje się Ojcu”². Potwierdza to św. Jan Paweł II w swoim liście apostołskim *Dies Domini*, stwierdzając, iż jest ona „żywym przedstawieniem ofiary Krzyża” (DD 43)³. Eucharystia nazywana jest również „ofiarą Mszy świętej, «ofiarą pochwalną» (Hbr 13,15; por. Ps 116,13.17), ofiarą duchową (por. 1P 2,5), ofiarą czystą (por. Ml 1,11) i Świętą, ponieważ dopełnia i przewyższa wszystkie ofiary Starego Przymierza” (KKK 1330).

Krzyżowa ofiara Chrystusa nie zakończyła się jednak na Golgocie. Dzięki temu, że Syn Boży pozostawił Kościołowi swoje Ciało i Krew, ofiara ta jest wciąż żywa oraz trwa i trwać będzie aż do Paruzji – ponownego przyjścia Zbawiciela. W czasie każdej Mszy Świętej jest ona nie tylko celebrowana, ale także uobecniata i aktualizowana. Ofiary tej Kościół w żaden sposób

ani nie powiększa, ani jej nie pomnażana (por. EE 12). Tak więc „ofiara Chrystusa i ofiara eucharystyczna są jedną ofiarą” (KKK 1367).

Ofiara Chrystusa i ofiara eucharystyczna są jedną, ale nie tą samą ofiarą. Ich jedność wypływa z faktu, iż w przypadku jednej i drugiej Chrystus jest zarówno kapłanem, jak i żertwą ofiarną. Potwierdził to Sobór Trydencki, stwierdzając, że: „W Eucharystii tak jak na krzyżu, jest jeden i ten sam kapłan – Jezus Chrystus oraz jeden i ten sam dar, którym jest On sam. Przez posługę Kościoła czyni obecną swoją ofiarę w sposób sakramentalny, a więc pod osłoną znaków”⁴. Trzy elementy wskazują z kolei na różnorodność ofiary Chrystusa i ofiary eucharystycznej. Pierwszym z nich jest to, iż ofiara na Golgocie miała charakter krwawy, ofiara eucharystyczna zaś sprawowana jest w sposób bezkrwawy. Kolejna różnica wynika z faktu, iż ofiara na krzyżu była dziełem jedynie samego Chrystusa, podczas gdy w ofiarę Mszy Świętej włącza On również wspólnotę swojego Kościoła – Lud Boży. Ostatnia różnica polega na tym, że ofiara krzyżowa dokonana została tylko jeden jedyny raz, z kolei ofiara ołtarza dokonywana jest wielokrotnie i ma być sprawowana aż do ponownego przyjścia Zbawiciela.

Każdy członek Kościoła, uczestnicząc we Mszy Świętej, włączony jest przez samego Chrystusa w Jego najdoskonalszą żertwę ofiarną, która mocą Ducha Świętego dokonuje się podczas konsekracji, czyli momentu, w którym chleb i wino stają się prawdziwym Ciałem i prawdziwą Krwią Zbawiciela. To właśnie w tej chwili uobecniata się i aktualizuje ofiara krzyżowa Chrystusa. Lud Boży celebrujący Mszę Świętą „składa Bogu Boską Żertwę ofiarną, a wraz z Nią samego siebie” (LG 11).

² P. Bandurski, *Wychowanie do uczestnictwa we Mszy św. (VII). Istota Eucharystii...*, dz. cyt.

³ Por. tamże.

⁴ Cyt. za: tamże.

Każdy wierny biorący udział w Najświętszym Zgromadzeniu nie tylko składa Bogu swoją ofiarę, ale również czerpie łaski płynące z ofiary Zbawiciela dokonanej na Golgocie (por. EE 11), dostępując „pojednania, które Chrystus uzyskał raz na zawsze dla ludzkości wszystkich czasów” (EE 12). Boskie łaski, spływające na członka Ludu Bożego celebrującego Mszę Świętą, pomagają mu przyjąć ofiarną postawę Chrystusa, która wyraża się w miłości Boga i bliźniego. Potwierdza to Ojciec Święty Jan Paweł II, pisząc w swojej encyklice *Veritatis splendor*, iż wierny uczestniczący w ofierze krzyżowej Zbawiciela „dostępuje udziału w ofiarnej miłości Chrystusa i zostaje uzdolniony oraz zobowiązany do okazywania tejże miłości w życiu poprzez wszystkie swoje postawy i czyny. W życiu moralnym objawia się i urzeczywistnia także królewska posługa chrześcijanina” (VS 107). Ofiara własna chrześcijanina składana Bogu wraz ofiarą krzyżową Zbawiciela w czasie Eucharystii, przejawia się w gotowości do przyjmowania osobistego cierpienia oraz w solidarności i zaangażowaniu do niesienia pomocy (diakonii) każdemu bliźniemu, zwłaszcza temu najłabszemu, choremu, cierpiącemu czy potrzebującemu. Ofiara ta to także wynagradzanie Bogu Ojcu za grzechy świata i ludzkości.

3. Eucharystia jako uczta

Eucharystia jest nie tylko pamiątką i ofiarą, ale jest także świętą ucztą. Prawdę tę przypomniał św. Jan Paweł II stwierdzając, że: „Msza Święta jest równocześnie i nierozdzielnie pamiątką ofiarną, w której przedłuża się ofiara Krzyża, i świętą ucztą komunii

w Ciele i Krwi Pana” (EE 12; KKK 1382). Eucharystia jest ucztą, na której pokarmem jest Ciało Chrystusa (por. Mt 26,26), a napojem Jego Krew (por. Mt 26,28)⁵ i nie chodzi tu o pokarm w sensie metaforycznym (por. EE 16). Jest to prawdziwy pokarm – „Chleb, który z nieba zstąpił” (J 6,58).

Istotą tej świętej uczty jest nie tylko uczestnictwo w niej i powtarzanie słów oraz gestów Zbawiciela, ale także, a właściwie przede wszystkim, karmienie się Jego Ciałem i pojenie się Jego Krwią⁶. Zdawali sobie z tego sprawę już pierwsi chrześcijanie, dla których przyjmowanie Ciała Chrystusa w czasie Mszy Świętej było czymś oczywistym i nierozzerwalnym z celebracją⁷. Prawdę tę potwierdził również Ojciec Święty Jan Paweł II, który stwierdził, że: „Zbawcza skuteczność ofiary urzeczywistnia się w pełni, kiedy w Komunii przyjmujemy Ciało i Krew Pana” (EE 16). Dzięki tej szczególnej uczcie, jaką jest Eucharystia, wierny dostępuje dóbr płynących z ofiary krzyżowej Chrystusa (por. *Ogólne wprowadzenie do Mszału Rzymskiego* [dalej: OWMR], 80). Udział ten umożliwia mu również odnowienie przymierza z Bogiem. Uczta eucharystyczna jest ponadto zapowiedzią przyszłej uczty niebiańskiej, jest „rzeczywistą antycypacją ostatecznej uczty” (SC 31). Potwierdza tę prawdę św. Jan Paweł II, który w swojej encyklice *Ecclesia de Eucharistia* pisał: „Kto się karmi Chrystusem w Eucharystii, nie potrzebuje wyczekiwać zaświatów, żeby otrzymać życie wieczne: posiada je już na ziemi, jako przedsmak przyszłej pełni, która obejmuje człowieka do końca. W Eucharystii otrzymujemy także gwarancję zmartwychwstania ciała, które nastąpi na końcu świata: Kto spożywa moje

⁵ Por. tamże.

⁶ Por. H. Murawska, *Eucharystia daje życie. Wieczernik szkołą miłości*, http://eucharystki.pl/wp-content/uploads/2020/04/wielki_czwartek.pdf, data dostępu: 12.03.2020.

⁷ Por. P. Bandurski, *Wychowanie do uczestnictwa we Mszy św. (VII). Istota Eucharystii...*, dz. cyt.

Ciało i pije moją Krew, ma życie wieczne, a Ja go wskrzeszę w dniu ostatecznym (J 6,54)” (EE 18). Celebrowanie uczty eucharystycznej staje się uobecnieniem zbawienia – wejściem w Chrystusa. Podkreśla to Papież-Polak, stwierdzając iż: „Ofiara eucharystyczna sama z siebie jest skierowana ku wewnętrznemu zjednoczeniu nas, wierzących, z Chrystusem przez Komunię: otrzymujemy Tego, który ofiarował się za nas, otrzymujemy Jego Ciało, które złożył za nas na Krzyżu, oraz Jego Krew, którą przelał «za wielu (...) na odpuszczenie grzechów» (Mt 26,28)” (EE 16). W tym zjednoczeniu Zbawiciel pragnie ogarnąć całego człowieka swą bezgraniczną miłością.

Eucharystia, podobnie jak każda inna uczta, ma charakter wspólnotowórczy. Wskazują na to zwroty używane przez Jezusa podczas Ostatniej Wieczerzy: „Bierzcie”, „jedzcie”, „pijcie” (por. Mt 26,26-27). Eucharystia buduje wspólnotę nie tylko między Bogiem a człowiekiem, ale także jedność między ludźmi. Buduje i wzmacnia wspólnotę wiernych – Kościół. Wzywa ponadto członków Ludu Bożego do codziennego realizowania agape – Bożej miłości. To właśnie w Eucharystii wierny najpełniej doświadcza tego, że Bóg jest Miłością (por. 1J 4,8)⁸. Miłość tę potwierdza sam Chrystus, głosząc, że: „Kto spożywa moje Ciało i Krew moją pije, trwa we Mnie, a Ja w nim” (J 6,56). W innym miejscu wyznaje: „Ja jestem chlebem żywym, który zstąpił z nieba. Jeśli kto spożywa ten chleb, będzie żył na wieki” (J 6,51). Podkreśla w ten sposób wyjątkową, mistyczną komunię, jaka tworzy się między Nim (Chlebem), a osobą, która Go przyjmuje. Jest to więź, która daje łaski nie tylko w życiu doczesnym, ale również

prowadzi wprost do życia wiecznego⁹. Prawdę tę wyjaśnia papież Jan Paweł II, stwierdzając, że: „Zbawcza skuteczność ofiary urzeczywistnia się w pełni, kiedy w Komunii przyjmujemy Ciało i Krew Pana. Ofiara eucharystyczna sama z siebie jest skierowana ku wewnętrznemu zjednoczeniu nas wierzących z Chrystusem przez Komunię: otrzymujemy Tego, który ofiarował się za nas, otrzymujemy Jego Ciało, które złożył za nas na Krzyżu” (EE 16).

Udział w tej najwspanialszej uczcie wymaga od wiernego odpowiedniego przygotowania do niej. Nie wystarczy tu sama wiara, ale potrzeba, by człowiek trwał „w łasce uświęcającej i miłości, pozostając w łonie Kościoła ciałem i sercem” (EE 36). Celebrowanie Eucharystii – Nowego Przymierza – w której dochodzi do komunii Boga z człowiekiem, „jest najwyższym przejawem upodobnienia się do Chrystusa, źródłem «życia wiecznego» (por. J 6,51-58), fundamentem i mocą całkowitego daru z siebie” (VS 21). W ten sposób następuje głęboka przemiana chrześcijanina.

4. Eucharystia jako żywa obecność Chrystusa

Podczas Mszy Świętej w czasie konsekracji dary chleba i wina, mocą Ducha Świętego, przeistaczają się w prawdziwe Ciało i prawdziwą Krew Syna Bożego – Jezusa Chrystusa. Dokonuje się to w momencie, w którym kapłan w imieniu Chrystusa i w zjednoczeniu z Nim przytacza Jego słowa z Wieczerzy: „Bierzcie i jedzcie z tego wszyscy, to jest bowiem Ciało moje, które za was będzie wydane”, a następnie: „Bierzcie i pijcie z niego wszyscy, to jest bowiem kielich Krwi mojej nowego

⁸ Por. Jan Paweł II, „*Eucharystia – uczta komunii z Bogiem*”. Katecheza wygłoszona podczas audycji generalnej, Watykan, 18 października 2000 r.

⁹ Por. tamże.

i wiecznego Przymierza, która za was i za wielu będzie wylana na odpuszczenie grzechów”.

Zródłem eucharystycznej obecności Zbawiciela jest ofiara Mszy Świętej. Kościół wierzy, że po konsekracji pod postaciami chleba i wina Chrystus obecny jest „prawdziwie, rzeczywiście i substancjalnie” (por. KKK 1374), cały i nienaruszony, nie tylko ze swoim Ciałem i Krwią, ale również ze swoją duszą i swoim Bóstwem. Wiarę tę Lud Boży opiera na słowach samego Zbawiciela, który podczas Ostatniej Wieczerzy wyznał: „To jest Ciało moje” (Mt 26,26), „To jest moja Krew Przymierza, która za wielu będzie wylana na odpuszczenie grzechów” (Mt 26,28). Tymi wypowiedziami podkreśla, że Jego Ciało i Krew nie są czymś symbolicznym, lecz są realnym i prawdziwym pokarmem eucharystycznym.

Syn Boży w liturgii obecny jest na wiele sposobów, m.in. w swoim słowie, ale to właśnie pod postaciami eucharystycznymi obecny jest w sposób najdoskonalszy, rzeczywisty. Instrukcja *Eucharisticum misterium* Kongregacji Obrzędów wskazuje, że obecność tę „nazywa się rzeczywistą dla wyrażenia jej najwyższego stopnia” (EM 9). Chrystus obecny jest również we wszystkich sakramentach udzielanych przez Kościół, lecz jedynie w Eucharystii obecny jest w sposób trwały, o czym sam zapewnił, wyznając: „A oto Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata” (Mt 28,20). W Najświętszym Sakramencie zmarłychwstały Zbawiciel żyje i rzeczywiście przebywa pośród swojego ludu. Obecność ta umożliwi wiernym realne z Nim spotkanie.

5. Eucharystia jako pokarm w drodze

Człowiek do życia potrzebuje, m.in. pożywienia i nawodnienia organizmu. Ludzkie istnienie uzależnione jest od materialnego pokarmu i materialnego napoju, a dokładnie od spożycia odpowiednich ich ilości. Spożywanie pokarmu jest jedną z najważniejszych potrzeb doczesnych człowieka. Konieczność tę rozumiał także Jezus Chrystus – nie tylko prawdziwy Bóg, ale również prawdziwy Człowiek. Przecież to On sam nauczył nas modlitwy do Boga Ojca, w której prosimy, m.in. „Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj”¹⁰.

Dla chrześcijanina życie doczesne jest ważne, ale jednocześnie wie on, że jego powołaniem, jego prawdziwym życiem jest przyszłe życie, które pokona śmierć i które będzie trwało wiecznie. Ludzka egzystencja tu na ziemi jest jedynie drogą do osiągnięcia tego celu – Królestwa Niebieskiego¹¹. Aby nie ustać w tej drodze, wierny potrzebuje nie tylko pokarmu doczesnego, ale również pokarmu duchowego. Tym drugim pokarmem jest Komunia Święta – prawdziwe Ciało i Krew naszego Zbawiciela – Jezusa Chrystusa. Eucharystia jest więc, z ustanowienia samego Boga, pokarmem i napojem i to nie tylko od święta, ale również w dni powszednie¹². Dlatego też „uczestniczymy w Eucharystii, by nie ustać w drodze do domu Ojca”¹³.

Syn Boży sam wyznał, iż to właśnie On jest tym pokarmem dla ludu pielgrzymującego: „Jam jest chleb życia (...). Ja jestem chlebem żywym, który zstąpił z nieba. Jeśli ktoś spożywa ten

¹⁰ Por. St. Hołodok, *Eucharystia pokarmem dającym życie wieczne*, https://opoka.org.pl/biblioteka/M/MR/eu_pokarmem.html, z dn. 12.08.2020.

¹¹ Por. tamże.

¹² Por. J. Kudasiewicz, *Eucharystia pokarmem ludzi utrudzonych w drodze (J 6,51-70)*, „Studia Pastoralne” 2005, nr 1, s. 227-232.

¹³ H. Murawska, *Eucharystia daje życie. Wieczernik szkołą miłości...*, dz. cyt.

chleb, będzie żył na wieki. Chlebem, który Ja dam, jest moje ciało [wydane] za życie świata” (J 6,48.51). W innym miejscu dodaje: „Zaprawdę, zaprawdę, powiadam wam: Jeżeli nie będziecie jedli Ciała Syna Człowieczego ani pili Krwi Jego, nie będziecie mieli życia w sobie” (J 6,53). Wynika z tego, że Zbawiciel, przed swoją męką i śmiercią, pozostawił swojej Oblubienicy Eucharystię, nie tylko po to, aby Je adorować, by traktować Je jako „ekspонат muzealny”, którego nie można dotykać, a jedynie go podziwiać. Jego głównym zamierzeniem było to, by wierni Je spożywali i w ten sposób posilali się w drodze do upragnionego celu – życia wiecznego, podobnie jak wędrujący przez pustynię Izraelici posilali się manną z nieba¹⁴. W Biblii w Ewangelii Janowej – J 6,53-58 – pięciokrotnie pojawia się słowo: „spożywać”, a wyrażenie: „pic” – trzykrotnie. Najbardziej wymowne wydaje się tu Chrystusowe wyznanie: „Ciało moje jest prawdziwym pokarmem, a Krew moja jest prawdziwym napojem” (J 6,55), które wskazuje, że sam Zbawiciel nie wyklucza adoracji Najświętszego Sakramentu, jednak pierwszeństwo przyznaje spożyciu Jego Ciała i Krwi¹⁵. Przechowywanie Eucharystii „jest potrzebne, ale wtedy

ma ono pełny sens, gdy spełnia się podstawowa wola Jezusa – spożywanie”¹⁶.

Jednak, aby spożyć ten Chleb, chrześcijanin musi się do tego odpowiednio przygotować. Pierwszym warunkiem jest wiara w Boga oraz w to, że ten opłatek (komunikant) po konsekracji staje się rzeczywistym i prawdziwym Ciałem i Krwią Chrystusa. Kolejnymi warunkami są: trwanie w łasce uświęcającej i zachowanie postu eucharystycznego. Tylko takie przygotowanie sprawi, że przyjęcie Komunii Świętej będzie godne¹⁷. Natomiast tylko „takie pożywanie zapewni życie na wieki”¹⁸ i „tylko takie pożywanie może owocować miłością i apostołstwem”¹⁹. To właśnie Eucharystia uzdalnia chrześcijanina do prawdziwej miłości, nawet miłości nieprzyjaciół²⁰. Jej przyjmowanie „w aspekcie pielgrzymowania jest pozwalaniem na to, by Eucharystia wytrącała wiernego z jego stabilności i uzdalniała go do pielgrzymowania przez «ciemną dolinę» – do przechodzenia przez trudne sytuacje, do prawdziwego zwycięstwa – uczy z Panem Bogiem, o której mówi Psalm 23 w. 5: «Stół dla mnie zastawiasz wobec mych przeciwników; namaszczasz mi głowę olejkami; mój kielich jest przeobfity»”²¹.

¹⁴ Por. J. Kudasiewicz, *Ustanowienie Eucharystii*, <https://www.niedziela.pl/artukul/20231/nd/Ustanowienie-Eucharystii>, data dostępu: 12.03.2020; *Tydzień Biblijny – materiały do osobistej modlitwy*, <http://markowa.przemyska.pl/2020/tydzien-biblijny-materiały-do-osobistej-modlitwy/>, data dostępu: 12.03.2020.

¹⁵ Por. J. Kudasiewicz, *Eucharystia pokarmem ludzi utrudzonych w drodze (J 6,51-70)...*, dz. cyt., s. 227-232.

¹⁶ Tamże, s. 229.

¹⁷ Por. tamże, s. 227-232.

¹⁸ Tamże, s. 232.

¹⁹ Tamże.

²⁰ Por. Zb. Kiernikowski, *Eucharystia pokarmem ludu pielgrzymującego*, <http://www.orione.kalisz.pl/czytelnia/37-biskup-zbigniew-kiernikowski/246-eucharystia-pokarmem-ludu-pielgrzymujacego-biskup-zbigniew-kiernikowski>, data dostępu: 06.05.2020.

²¹ Tamże.

Zakończenie

Eucharystia, w odróżnieniu od innych sakramentów, jest tym darem Boga dla Kościoła, który prowadzi wiernych do szczytu wszelkich dóbr. Nie jest ona jednak darem dla wybranych, dla elity, lecz wspomagana ona każdego, kto ją przyjmuje w drodze do osiągnięcia ostatecznego celu – życia wiecznego. Nie jest więc ona nagrodą, lecz umocnieniem w tym wysiłku. Bez niej chrześcijanie nie są w stanie żyć. To ona stanowi „źródło i zarazem szczyt całego życia chrześcijańskiego” (LG 11; zob. także: KKK 1324). Z tego względu

„trzeba, aby to, co dokonuje się w czasie każdej liturgii, uobecniało się również w naszym życiu osobistym i społecznym. «Kiedy w czasie każdej Mszy Świętej powtarzamy gesty i słowa Jezusa przemienienia nad chlebem i winem <To czyńcie na moją pamiątkę>, to warto sobie uświadomić, że te słowa dotyczyły nie tylko tej konkretnej czynności, ale On chciał, byśmy czynili wszystko na Jego pamiątkę, żebyśmy także słowa, które głosił, czynili aktualnymi; żebyśmy również całe Jego życie czynili obecnym w życiu naszego społeczeństwa, naszych rodzin, całego świata»²².

Bibliografia

- „*Biblia Tysiąclecia*”. *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*, Poznań 2003.
- Bandurski P., *Wychowanie do uczestnictwa we Mszy św. (VII). Istota Eucharystii*, <https://www.niedziela.pl/artukul/38252/nd/Istota-Eucharystii>, data dostępu: 12.03.2020.
- Benedykt XVI, *Sacramentum caritatis*, Watykan, 22 lutego 2007 r.
- Biel St., *Pokarm w drodze*, <https://jezuici.pl/2018/08/pokarm-w-drodze/>, data dostępu: 06.05.2020.
- Hołodok St., *Eucharystia – tajemnica wiary*, https://opoka.org.pl/biblioteka/T/TA/TAL/euch_taj_wiary.html, z dn. 12.08.2020.
- Hołodok St., *Eucharystia pokarmem dającym życie wieczne*, https://opoka.org.pl/biblioteka/M/MR/eu_pokarmem.html, z dn. 12.08.2020.
- Jan Paweł II, „*Eucharystia – ucztą komunii z Bogiem*”. *Katecheza wygłoszona podczas audjencji generalnej*, Watykan, 18 października 2000 r.
- Jan Paweł II, *Dies Domini*, Watykan, 31 maja 1998 r.
- Jan Paweł II, *Ecclesia de Eucharistia*, Watykan, 17 kwietnia 2003 r.
- Jan Paweł II, *Veritatis splendor*, Watykan, 6 sierpnia 1993 r.
- Katechizm Kościoła Katolickiego*, Poznań 2002.
- Kiernikowski Zb., *Eucharystia pokarmem ludu pielgrzymującego*, <http://www.orione.kalisz.pl/czytelnia/37-biskup-zbigniew-kiernikowski/246-eucharystia-pokarmem-ludu-pielgrzymujacego-biskup-zbigniew-kiernikowski>, data dostępu: 06.05.2020.
- Kongregacja Obrzędów, *Eucharisticum misterium*, Watykan, 25 maja 1967 r.
- Kudasiewicz J., *Eucharystia pokarmem ludzi utrudzonych w drodze (J 6,51-70)*, „*Studia Pastoralne*” 2005, nr 1, s. 227-232.
- Kudasiewicz J., *Ustanowienie Eucharystii*, <https://www.niedziela.pl/artukul/20231/nd/Ustanowienie-Eucharystii>, data dostępu: 12.03.2020.
- Murawska H., *Eucharystia daje życie. Wieczernik szkołą miłości*, http://eucharystki.pl/wp-content/uploads/2020/04/wielki_czwartek.pdf, data dostępu: 12.03.2020.
- Ogólne wprowadzenie do Mszału Rzymskiego*, Poznań 2006.
- Sobór Watykański II, *Lumen gentium*, Watykan, 21 listopada 1964 r.
- Sobór Watykański II, *Presbyterorum ordinis*, Watykan, 7 grudnia 1965 r.
- Sobór Watykański II, *Sacrosanctum concilium*, Watykan, 4 grudnia 1963 r.
- Tydzień Biblijny – materiały do osobistej modlitwy*, <http://markowa.przemyska.pl/2020/tydzien-biblijny-materialy-do-osobistej-modlitwy/>, data dostępu: 12.03.2020.

²² Cyt. za: *Tydzień Biblijny – materiały do osobistej modlitwy...*, dz. cyt.

Eucharystia jako pamiątka, ofiara i uczta Chrystusa, pokarmem w drodze**Streszczenie**

Eucharystia, w odróżnieniu od innych sakramentów, jest tym darem Boga dla Kościoła, który prowadzi wiernych do szczytu wszelkich dóbr. Nie jest ona jednak darem dla wybranych, dla elity, lecz wspomaga ona każdego, kto ją przyjmuje w drodze do osiągnięcia ostatecznego celu – życia wiecznego. Nie jest więc ona nagrodą, lecz umocnieniem w tym wysiłku. Bez niej chrześcijanie nie są w stanie żyć. To ona stanowi źródło i zarazem szczyt całego życia chrześcijańskiego. Eucharystia jest dobrem prowadzącym do szczytu wszelkich dóbr, gdyż „to tu znajduje swój kres wszelkie ludzkie pragnienie, ponieważ tu otrzymujemy Boga i Bóg wchodzi w doskonałe zjednoczenie z nami” (EE 34). Uczestnicząc we Mszy Świętej, która jest pamiątką Misterium Chrystusa, wierny bierze udział w Jego ofierze krzyżowej, w Jego świętej uczcie, a przyjmując Komunię Świętą – prawdziwe Ciało i prawdziwą Krew naszego Zbawiciela – otrzymuje pokarm umacniający go na czas ziemskiej wędrówki do Królestwa Niebieskiego.

Słowa klucze: Eucharystia, Komunia Święta, Ciało i Krew Jezusa, Misterium Chrystusa

Ks. dr hab. Stanisław Łabendowicz, prof. KUL – Instytut Nauk Teologicznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie. ORCID: 0000-0003-1695-2324

ks. Marek Dziewiecki

Rodzice a wychowanie moralne synów***Parents and the moral upbringing of sons*****Summary**

Currently, few parents put moral education among the main goals of upbringing. Reality confirms that a lack of formation in this aspect may jeopardize efforts made in other dimensions of upbringing. The formation of moral sensitivity is particularly important in relation to boys, because girls usually show greater interest in the moral sphere than boys. The starting point in moral education is the awareness that teaching sons to distinguish good from bad is, in fact, teaching them to distinguish between happiness and unhappiness. Moral sensitivity and a righteous conscience are effective protection against everything that prevents us from enjoying life. In practice, morality is about distinguishing between those behaviors and interpersonal relationships that lead to joy and those behaviors and relationships that lead to harm and suffering. The most important form of moral education is the behavior of parents in accordance with their adopted moral standards and the hierarchy of values.

Key words: upbringing, morality, parents, sons, good and evil